

DĚJINY STAVITELSTVÍ A ARCHITEKTURY

009*BYZANC * sestavil *Aleš Student / Igor H. Krčmář

BYZANTSKÉ stavitelství

- Období 1.rozkvětu (527 - 20.léta 8.stol.) - zlatý věk byzantské architektury a kultury
 - Období ikonoklasmu (20.léta 8.stol. - 865) - krize státu i kultury
 - Období 2.rozkvětu (865 - 1204) - feudalizační proces
- Období palailogovské renesance (1261 - 1453) - po pádu Cařihradu (1453) dědicem byzantské kultury Rusko

Historické souvislosti

- zlatý věk byzantské architektury a kultury
- krize státu i kultury
- feudalizační proces
- po pádu Cařihradu (1453) dědicem byzantské kultury Rusko

GERMAN OCEAN

BARBARIAN SEA

BRITANNIC OCEAN

CANTABRIC SEA

EUXINE SEA

SEA

NORTH-UMBRIA

MERCIA

WESSEX

FRANKISH KINGDOM

BAVARIA

KINGDOM OF ITALY

VISIGOTHIC KINGDOM

Masuna

Warsena

Confederacy of Aures range

Barghawata

GERMAN OCEAN

BARBARIAN SEA

BRITANNIC OCEAN

CANTABRIC SEA

EUXINE SEA

SEA

NORTH-UMBRIA

MERCIA

WESSEX

FRANKISH KINGDOM

BAVARIA

KINGDOM OF ITALY

VISIGOTHIC KINGDOM

Masuna

Warsena

Confederacy of Aures range

Barghawata

Picts

Dalriada

Strathclyde

ULAI

CON-NACHT

LAIGIN

GWY-NEDD

East Anglia

MUMA

West Weslay

Kent

Frissians

Bructeri

AUTRALAPPI

NEUSTRIA

Donnonia

DUCHY OF AQUITAINE

NEUSTRIA

EXARCHATE

VENETIA

Duchy of Benevento

Duchy of NAPLES

DUCHY OF CALABRIA OF ITALY

ICILY

EXARCHATE OF AFRICA

INNER

BOHEMIA

Black Croats

Moravians

Slavs of Vah basin

AVAR CONFEDERACY

Croats

Abodrites

Slavs

Terbanians

Bavars

Drago

Zagorians

THEME OF ARLES

THEME OF ANATOLIA

THEME OF CAPPADOCIA

THEME OF CILICIA

THEME OF ISADIA

THEME OF CAPPADOCIA

THEME OF CAPPADOCIA

THEME OF CAPPADOCIA

THEME OF CAPPADOCIA

THEME OF CAPPADOCIA

THEME OF CAPPADOCIA

THEME OF CAPPADOCIA

THEME OF CAPPADOCIA

THEME OF CAPPADOCIA

THEME OF CAPPADOCIA

THEME OF CAPPADOCIA

Livonians

Estes

Latvians

Lithuanians

Borussians

Pomeranians

Mazovians

Polones

Vislans

Drevlians

Volyunians

White Croats

Slavs

Slavs

Slavs

Slavs

Slavs

Slavs

Slavs

Slavs

Slavs

Slavs

Slavs

Slavs

Slavs

Slavs

Slavs

Slavs

Slavs

Slavs

Slavs

Slavs

Slavs

Slavs

Slavs

Slavs

Slavs

Slavs

Slavs

Slavs

Slavs

Slavs

Slavs

Slavs

Slavs

Slavs

Slavs

Slavs

Slavs

Krivichi

Polotes

Lithuanians

Radimichi

Vianichi

Oriental Slavs

Severians

Uglichi

Magyars

KHAY THE I

SLAVIA

EUXINE SEA

ROMAN EMPIRE

CYPRUS

DRUHY STAVEB

CHRÁMOVÉ STAVBY

- * **BAZILIKA** - navazuje na raně křesťanské baziliky. Vstup přes nartex., boční lodi ukončeny na východě apsidami. Kupolová bazilika - přínos byzance!
- * **CHRÁM CENTRÁLNÍ** - půdorysně kruh nebo mnohoúhelník. Půdorys vepsaného nebo volného řeckého kříže - přínos byzance. Vývoj k ochozovému chrámu.
- * **KLÁŠTERY** - pevnostní charakter
- * **OBYTNÉ** - různorodý komplex budov v zahradách. Vliv arabské architektury.

CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY

- **Kupolová bazilika a chrám nad půdorysem řeckého kříže**
 - **Barevné efekty exteriéru i interiéru**
 - **Důraz na vnitřní prostor chrámů**
- **Hojné užívání mozaiky a nástěnných a nástropních maleb (freska)**

STAVEBNÍ MATERIÁL

- **HLÍNA** – cihly, keramické tvárnice, mosaika
 - **DŘEVO** – stropy, krovy
 - **KÁMEN** – svislé nosné konstrukce
 - **MALTA** – v silných vrstvách

KONSTRUKCE

•SVISLÉ NOSNÉ

ZDIVO - převážně omítané cihelné nebo z otesaného neprofilovaného kamene

PILÍŘE – kamenné nebo cihelné

SLOUPY– převážně kamenné monolitní

SPOLIE – použití prvků z antických staveb

KONSTRUKCE

•VODOROVNÉ NOSNÉ

KLENBY – valená se stlačeným obloukem

KUPOLE– vyzdívané z cihel. Napojení kupole na čtvercový nebo polygonální půdorys pomocí trompů a později pendantivů

KONCHY – zaklenutí apsid

PLOCHÉ STROPY – nejčastěji dřevěné trémové

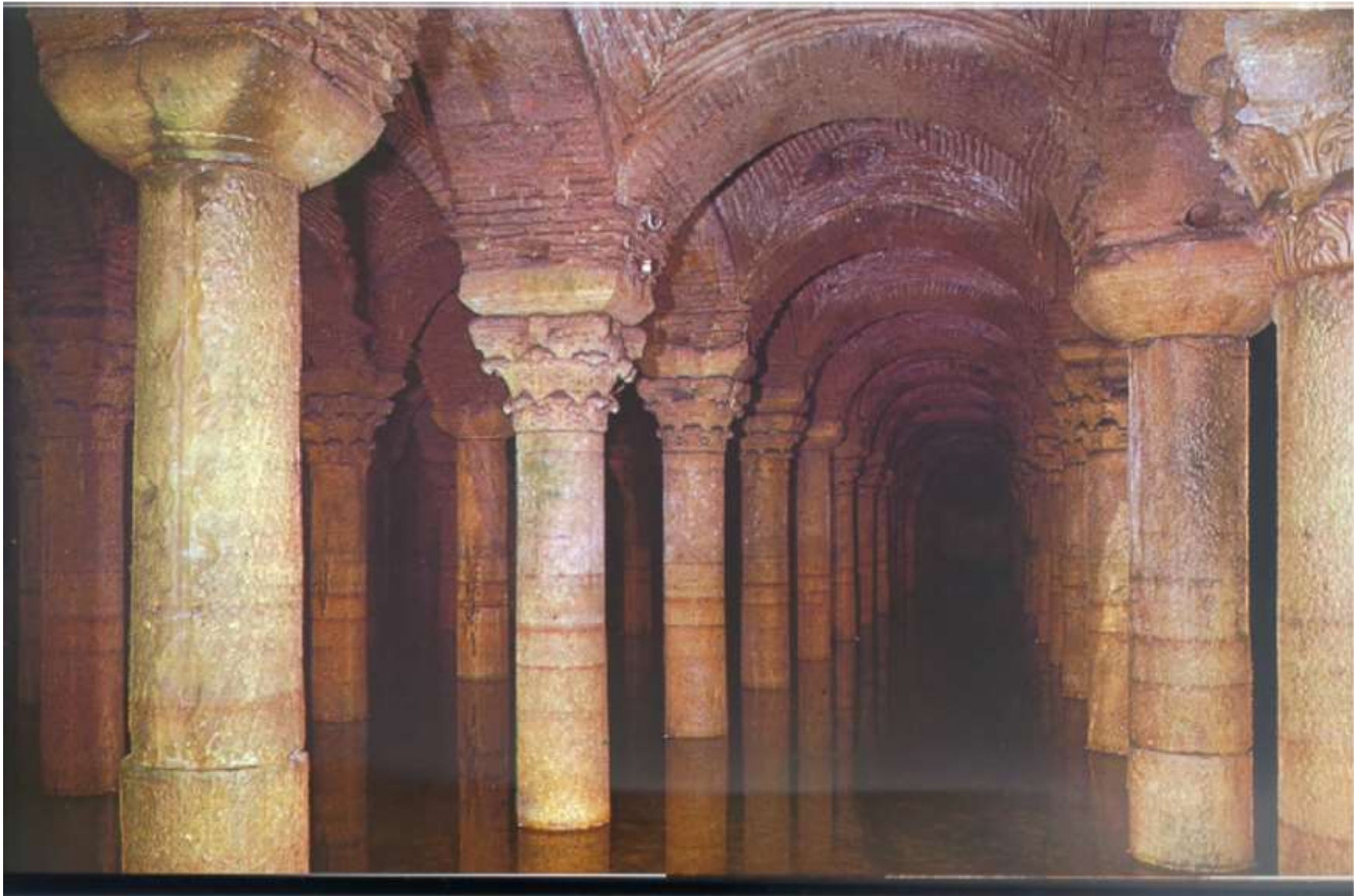
SLOUPOVÉ ARCHIVOLTOVÉ ARKÁDY

TEORIE

- Není vyhraněna, navazuje na křesťanskou antiku

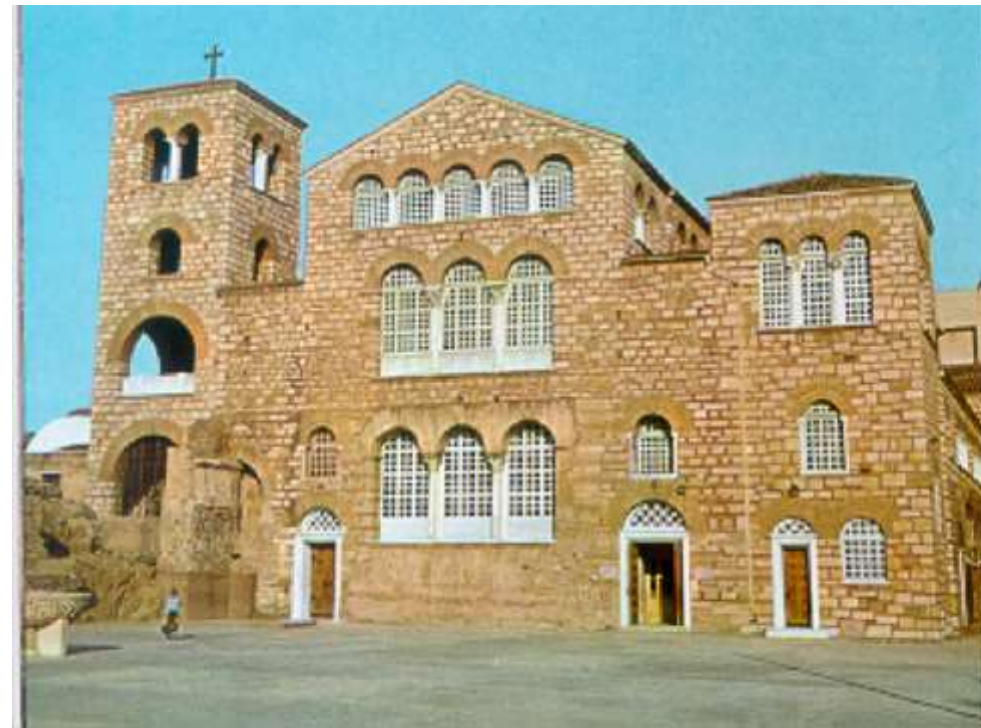
VÝZNAMNÉ STAVBY

(výběr některých staveb)

001 * Cisterna dnes zvaná Jerebatan Sarayi (5.stol.)
Orientální soustavu kleneb podpírá 336 mramorových sloupů

002 * *vlevo* - Sv.Demetrios v Soluni (5.stol.)

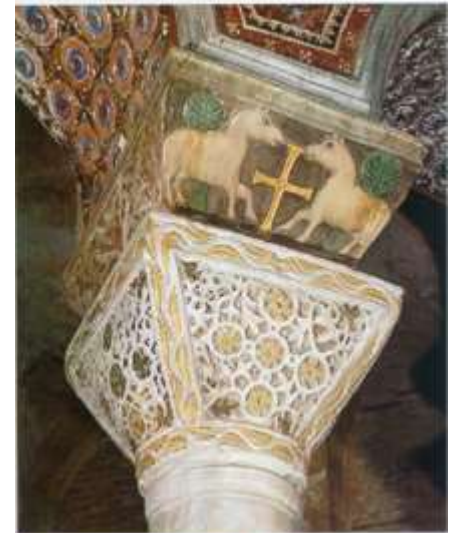
I po rekonstrukci z roku 1917 si zacoval původní ráz – ukázka přechodu mezi římským bazilikálním a byzantským centrálním typem.

vpravo – Chrám sv.Jana Křtitele v klášteře Studion (463)

Pouze zachované sloupy

003 * vývoj hlavice
Odklon od realistických hodnot k abstraktnímu dekoru

- Korintský typ – Jerebatan Sarayi
 - San Vitale v Raveně
- Presbyterium Chrámu Boží Moudrosti
v Konstantinopolu
(připomíná islámské umění)

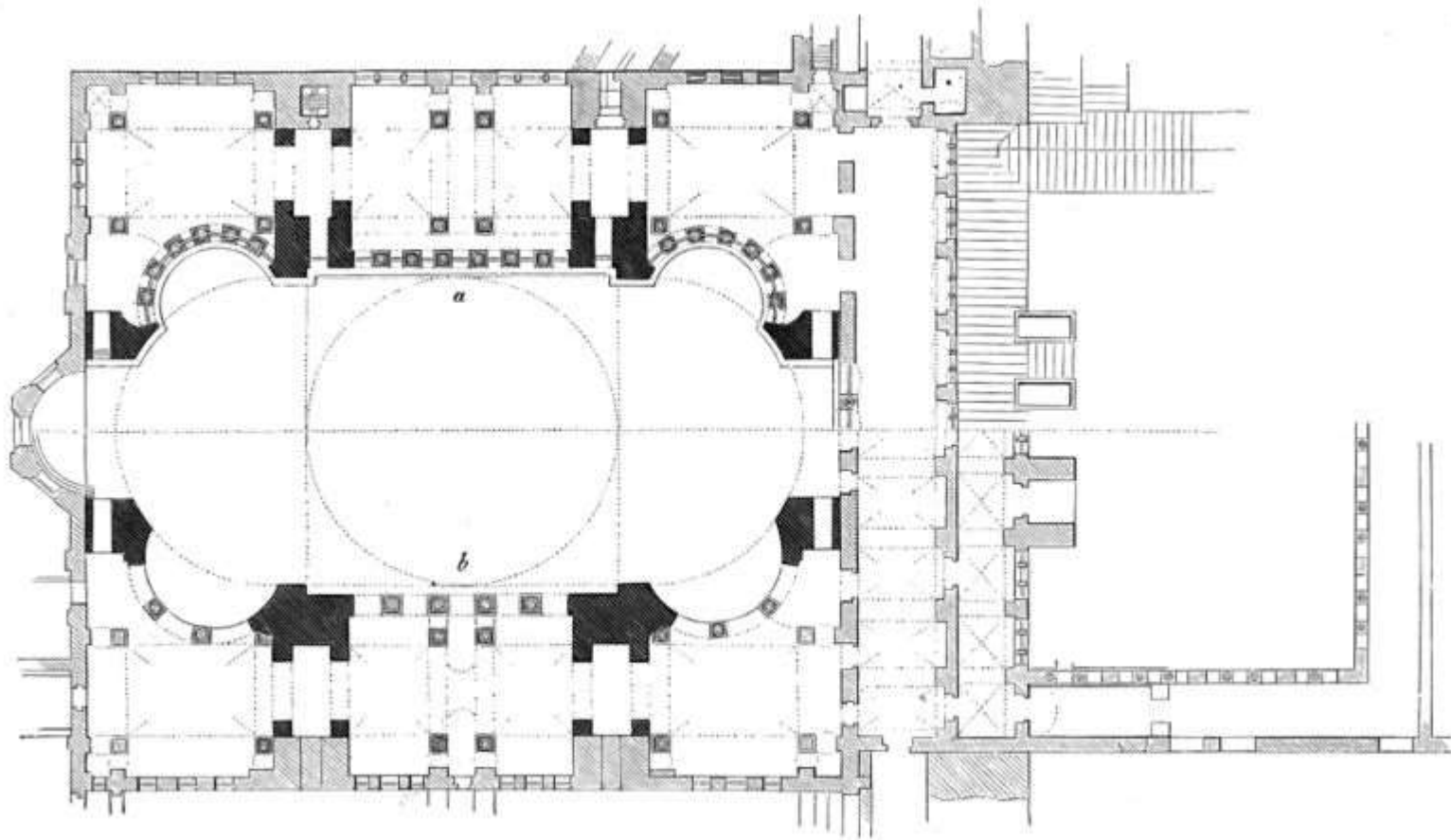

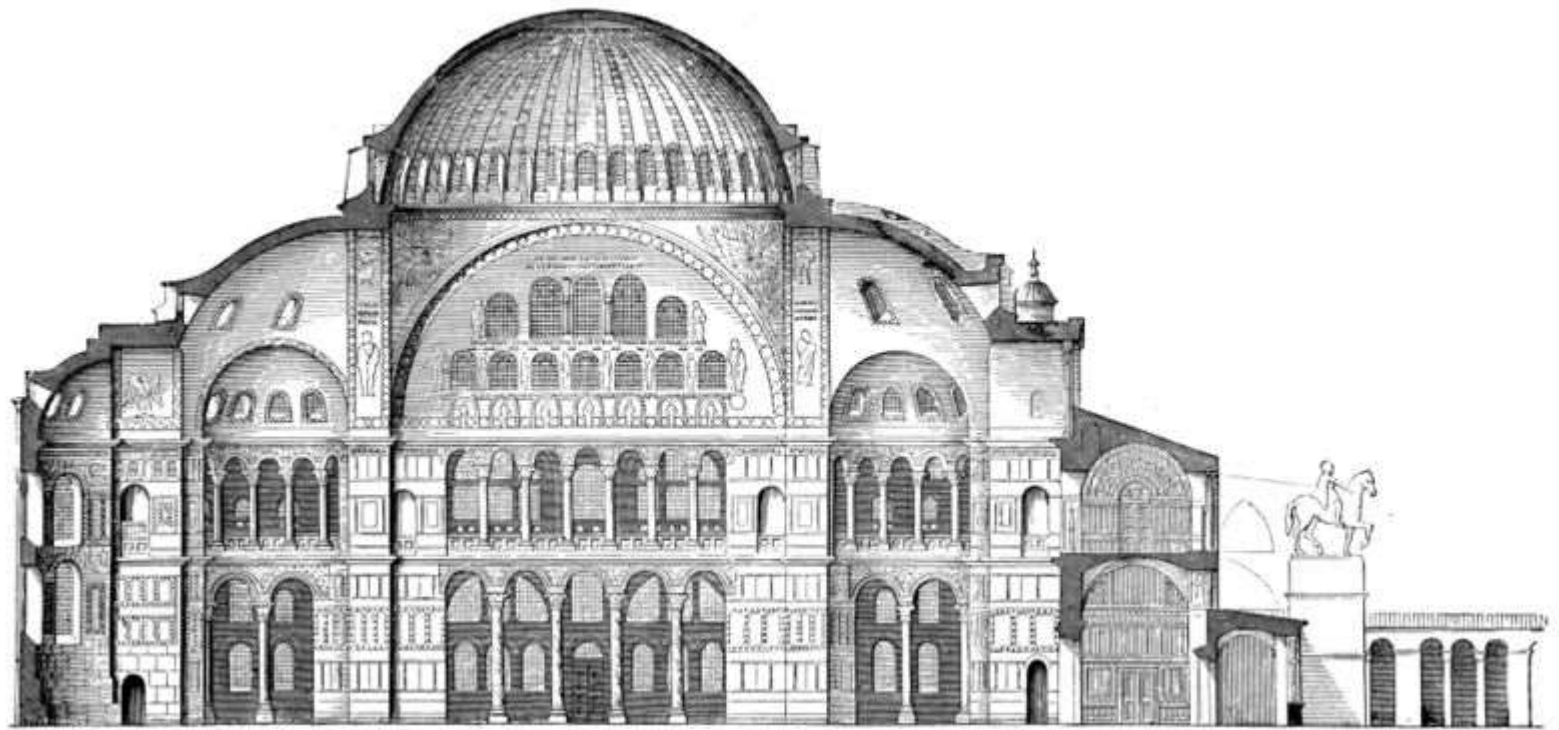
004 * Hagia Sophia
(532-8 n.l.)

Prostý vzhled obohacený
pouze kupolemi. Minarety a
opěrné pilíře přistavěli
později Turci. Nádherný
interiér s obří kupolí
(s 40 okny)

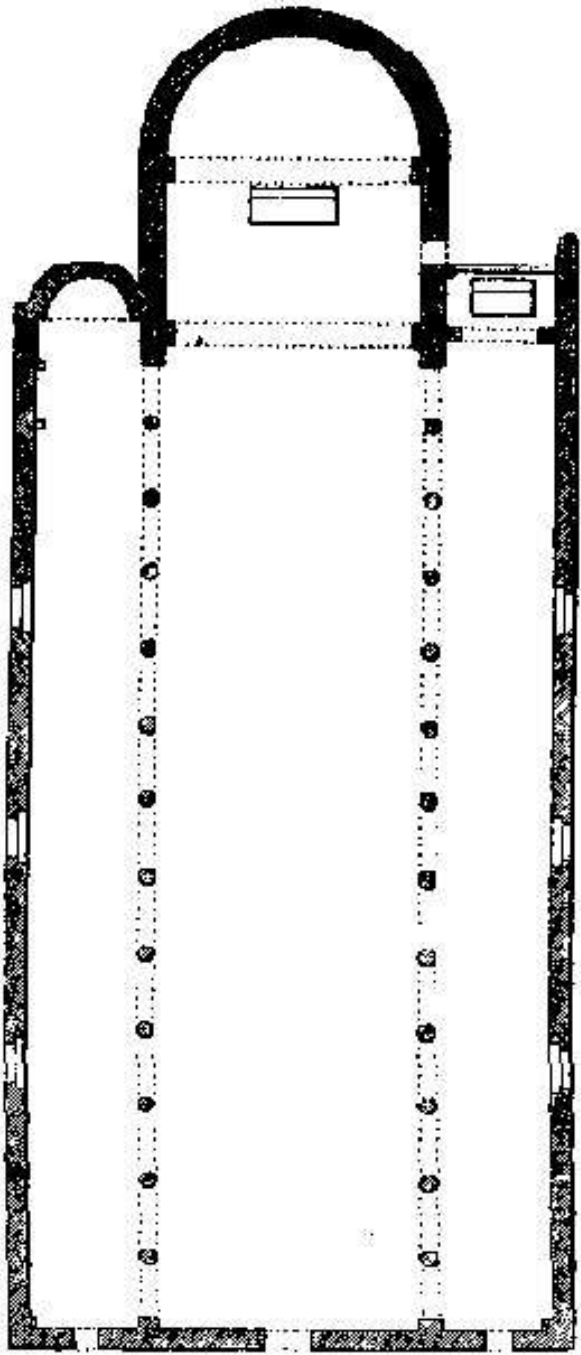

004a * Hagia Sophia v Konstantinopoli
Prototyp centrálního kupolového chrámu

005 * Bazilika San Apollinare in Classe v Raveně (535-549)

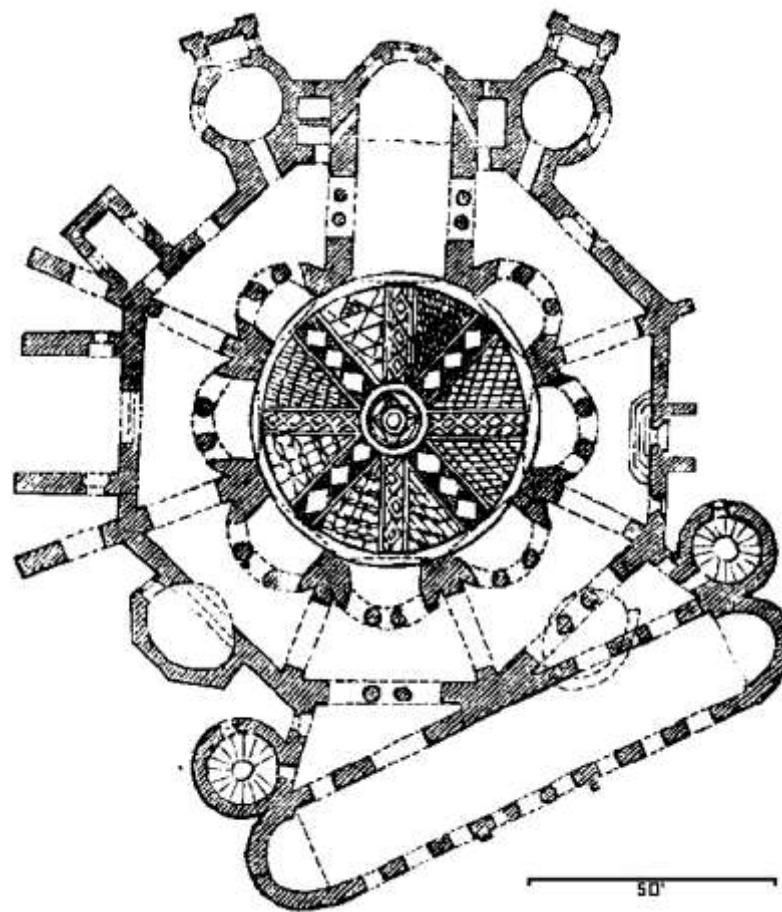

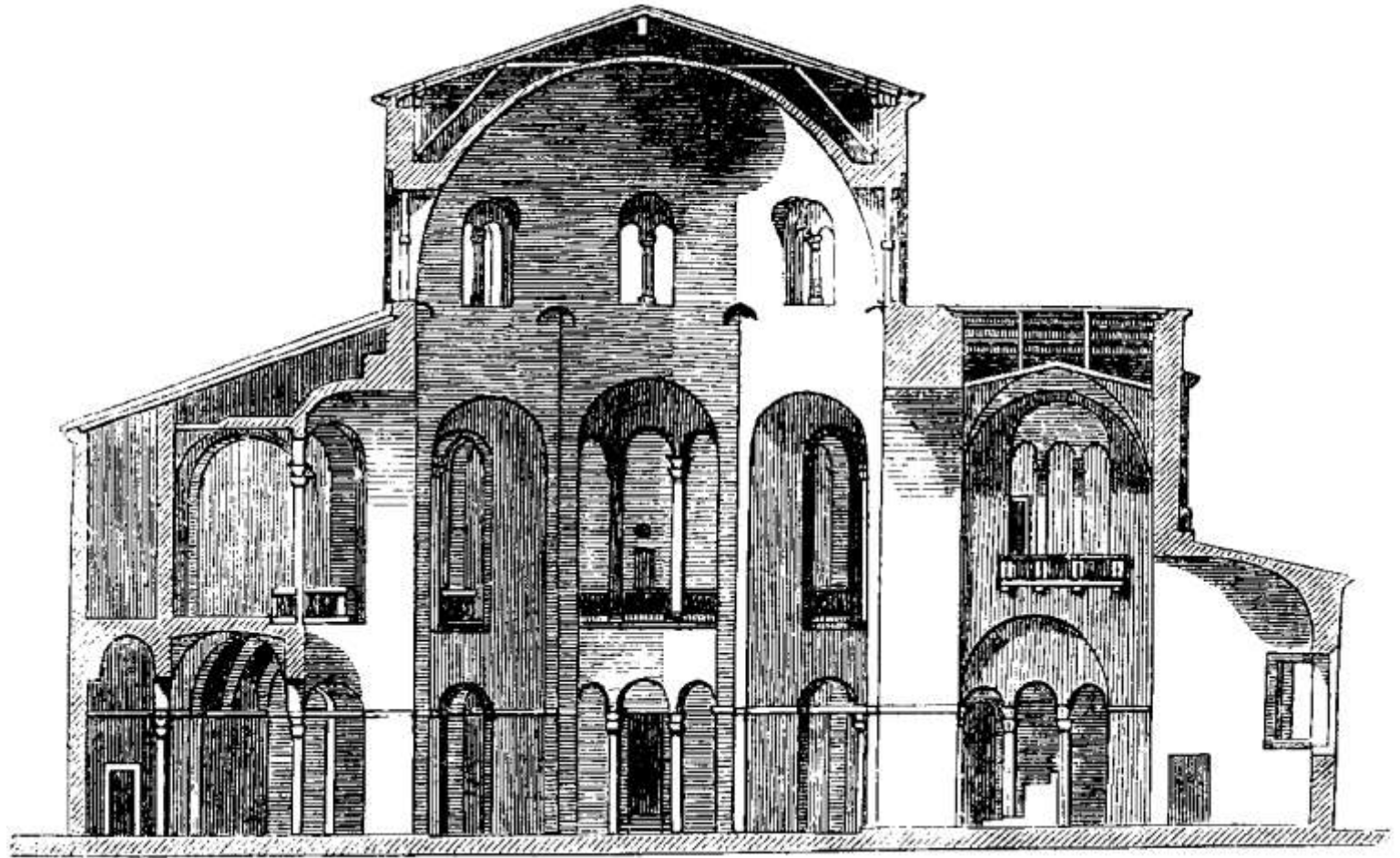

006 * Chrám San Vitale v Raveně
(526-547)

Nad centrálním půdorysem
ochoz a mohutná kupole spočívající
na osmi dvoupodlažních exedrách
(v antice místnost nebo výklenek
půlkruhového nebo pravoúhlého
půdorysu se sedadly podél stěn, v raně
křesťanské a středověké arch. Někdy
ve významu apsidy)

006 * Chrám Sv.Marka v Benátkách
(1063)

Půdorys řeckého kříže.

(příklad šíření byzantského umění)

Harmonie byzantského slohu jen ve
své vrchní části, ostatek má
románskou robustnost!

006 * Chrám Ka Cattolice ve Stilu (Kalábrie cca 12.stol.)
Byzantský provinční styl